

Bagó Tünde és Szalai Krisztián

A Bodeni-tó

TÖBB MINT ÚTIKÖNYV

TÉRKÉPPEL

ÉLMÉNNYEL

TÖBB MINT
300 FOTÓ

 Publio

Bevezetés – Élünk és nyaralunk

A könyv valójában férjem és jómagam közös alkotása, mert mindent együtt néztünk meg, együtt élveztük a vizuális, a kulturális, a sportos és a gasztronómiai élményeket, azzal a különbséggel, hogy ő lefotózta, én pedig leírtam az átélt hangulatokat.

Két év élet után a Bodeni-tónál (a magyar helyesírás szabályai szerint Boden-tó a helyes írásmód, de miután a köznyelvben a Bodeni-tó terjedt el, ezért mi is ezt használjuk a könyvben) láttuk, hogy mi tulajdonképpen mindennap nyaralunk, hiszen sokszor munka után este megnéztünk egy várat vagy egy vízesést, hétvégén pedig már-már sorsolással döntöttük el, hogy hova is menjünk kirándulni lakóhelyünk száz kilométeres körzetén belül. Lehetett bármely évszak az évben, valamennyi jobbnál jobb lehetőségekkel kecsegtetett. Tavak, hegyek, várak, vízesések, hasadékok, erdők, középkori városok, éttermek, túraútvonalak, szigetek, virágok és zöldségek, mind-mind hívogattak bennünket. Olyannyira, hogy időnként már azt vettük észre, a régebben itt élőknek is mi tudunk újat mondani, illetve mutatni.

A hely hangulatát, az élmények jelentőségét teszteltük rokonainkon és barátainkon. Jöttek, láttak, átéltek és elképedtek. Egyikük sem járt azelőtt ezen a tájon, de szinte mindenki visszajött másodszor is, s voltak, akik harmadszor is, és negyedszer is. Vitték a hírt, mesélték otthon, s ajánlották barátaiknak, hogy próbáljanak ki egy nyaralást a Bodeni-tónál.

Mi pedig megkaptuk az utolsó lökést is, hogy ennek a könyvnek meg kell születnie, mert oly sokan nem tudják, hogy mit is veszíthetnek azzal, ha legalább egyszer nem jönnek el a Bodeni-tóhoz.

A Bodeni-tó és világa

Németország szívéből érkezni a Fekete-erdő határolta 81-es autópályán a Bodeni-tóhoz folyamatos ereszkedésnek tűnik. Délre tartunk, egy völgybe, amely évmilliókkal ezelőtt, az afrikai kontinentális lemezek északra nyomulásának köszönhetően felgyűrődött Alpok mögött keletkezett. Az autóban úgy érzem magam, mintha egy nagy bowlingpályán mi lennénk a golyók, a völgyben elszórtan felbukkanó vulkanikus hegyek (Hohenhewen, Hohenstoffel, Hohenkrähen, Mägdeberg, Hohentwiel) a bábuk, és az Alpok rejti magában a golyók visszagurítására szolgáló berendezést. Ha nem is a szó szoros értelmében golyókat, de gleccser formájában valóban leküldött Európa leghatalmasabb hegylánca a vulkanikus hegyek közzé egy, a környezetet alakító természeti jelenséget. S a természet ura ebbe a völgybe, vagy ahogyan a földrajztudósok fogalmaznak, „vályúba” rajzolta bele a Bodeni-tavat. Igen mélyre sikerült az alkotás, ha a tó helyenkénti 254 méteres mélységére gondolunk.

Az ember asszociációs képessége pillanatok alatt keres kapcsolatot a látott kép és a tanult dolgok között, s ez nálam is jelentkezett, amikor térképen láttam először a Bodeni-tavat, mert rögtön a halak jutottak eszembe. A tó úszó halként suhan a svájci Alpok hegylánca mellett, szinte fejfel rohanva a bregenzi erdőknek délkelet felé.

A hal déli farokúszója (Untersee – Alsó-tó) kisé sérültnek mondható, egy vékonyka „ér” köti már csak a testéhez, ami

a valóságban nem más, mint a Rajna, amely kalandos útján ezt a tájat is formálta, s formálja ma is. A folyót Stein am Rhein felé a Bodeni-tó

legnagyobb szigete, Reichenau irányítja tovább, elméleti határként megosztva az Alsó-tavat Gnadeni-tóra (Gnadensee) és Zeller-tóra (Zellersee).

Az északi, épnek mondható farokúszó rejti a tó talán legkülönlegesebb klímájú, Flora római istennő birtokában lévő szigetét, Mainaut. A bregenzi erdők legmagasabb pontjáról, a Pfänderről letekintve pillant-hatjuk meg a hal szemét, Lindau szigetét, szemben a svájci mellúszókkal, amelyeket a Rajna vésett a tájba.

Ekkor, a Pfänder tetején érezhető meg nagysága. Egy 46 km hosszú, legszélesebb pontján 14,8 km széles víztömeg mozog felénk, s orrával már-már a hegy lábát bökdösi.

De ki látott már nemzetközi halat? Nos, az asszociációs játék szereplőjén túl, itt a valóságban is találkozhatunk velük, ugyanis több ezer maréna (Felchen), sügér (Barsch), harcsa (Wels), pisztráng (Forelle) és társai számítanak többnemzetiségűnek,

hiszen Ausztria, Németország és Svájc osztozik a tavon és környezetén.

A határok persze a vízen nehezen értelmezhetőek, s talán nincs is akkora jelentőségük, hiszen mindhárom ország a jó gazda gondosságával kezeli a tó egészét.

Az északi lankákról szőlőlugasok s almafák futnak a tó felé, kihasználva a kiváló adottságokat, a megfelelő tengerszint feletti magasságot, az elegendő nedvességet, a fön jótékony hatását és a hosszú, száraz őszt. De nem kevésbé jelentősek a déli, svájci medence, a Thur folyó és a tó közötti terület gyümölcsösei, szőlészete és zöldségtermesztése sem. S ahol már „csak” legelőnek (de olyan dúsnak, hogy szinte harapni lehet) jó a vidék, ott jöhetnek a szabadtartású négylábúak, a birkák s a szarvasmarhák. Északnyugaton ezt a mezőgazdasági vidéket zárják le olyan ipari vállalkozások, mint a Maggi, a már említett vulkanikus „bábuk” szomszédságban.

A növényekhez hasonlóan az emberek is alkalmazkodnak itt az időjáráshoz, amely valamennyi évszakban lehetőséget kínál a környék felfedezésére. Télen alig esik a hőmérő nulla fok alá, nyáron pedig a kellemes 22–25 fok hódítja meg azok szívét, akik nem vágnak kánikulára. Nem lenne persze oly csodásan zöld a környék, ha az Alpok és az óceán nem küldené le az esőfelhőket, leginkább májusban és a nyári hónapokban, de cserébe kapják az itt élők túrázókedvükhöz, valamint szőlő- s almaültetvényeiknek a száraz szeptembert és októbert. A tél enyhe levegője kevés havat engedélyez, de kárpótlásul egész évben az Alpok havas csúcsaiban gyönyörködhet az itt élő s az ide látogató egyaránt. A tavasz pedig már februárban a természetbe csalogatja a kerékpárosokat, a vitorlásokat, a motorosokat s a tó partján sétálókat.

Önmagában a tó s az azt körülölelő természet is számos lehetőséget kínál a turisták számára, de a környék történelmi városai, kolostorai, kastélyai, várai, templomai, múzeumai a történelmi korok kedvelőit is magukkal ragadják. Amennyiben történelmi szemüvegünket tesszük fel és azzal indulunk el egy felfedezőtúrára időben és térben a tó körül, akkor tanúi lehetünk az európai történelem és kultúra születéséhez hozzájáruló eseményeknek s alkotásoknak.

Az első képek úgy húszezer évvel korábbi időkből, a kőkorszakból lépnek elénk, amikor az emberi élet nyomai megjelentek a Bodeni-tónál. A konstanzi múzeum jelentős gyűjteménnyel rendelkezik a kor emberének legfontosabb eszközéből, a kőbaltából. Néhány ezer évet ugorva, de még mindig a kőkorszakból villannak fel Unteruhldingen cölöpházai, a Pfahlbauten múzeumból. Majd vágótázó kelták s az Alpokon átkelő rómaiak veszik át a főszerepet, már saját nevet is adva a tónak: Lacus Brigantium (Brigantium Bregenz római neve). De a szemüvegünk lencséjéről az alemannok és a nyugati gótok sem maradhatnak le, nyomokat hagyva többek között a települések neveiben. A kereszténység képkockái között felbukkannak a Merovingok és a Karolingok, jelentősebb „szerepben” Nagy Károllyal és a középkori műveltség legjelentősebb helyszínével, Reichenau kolostorával s templomaival. Római kori építmények között terjesztik a hitet olyan szerzetesek, mint Gallus Sankt Gallenben vagy Pirmin Reichenau.

Majd újabb szereplők lépnek elő a középkori díszletekből, Barbarossa Frigyes és az első Habsburg királyok, akik révén megerősödik a kereskedelem, s olyan városok, mint Überlingen, Lindau és Konstanz nagyobb politikai és gazdasági hangsúlyt kapnak.

Külön filmként, egy ismerős alakkal, Luxemburgi Zsigmond királlyal a középpontban villan szemünk elé a középkor egyik legnagyobb politikai eseménye, a konstanzi zsinat, amelynek számos korabeli emlékét s jelenkori jelképét őrzi a város.

Időközben át kell fordítanunk tekintetünket a tó déli partja felé, ahol Nagy Károly birodalmának felbomlása után erősödni kezdenek a svájci kantonok, s mire véget ér a harmincéves háború, már egész Európa független államnak ismeri el a svájci konföderációt. Ezzel a háttérrel nem csodálkozik senki, hogy Stein am Rhein egyes házaiban csaknem ötszáz éve ugyanazt a foglalkozást gyakorolják családok. A semleges Svájcban történelmi szemüvegünk sarkából megpillanthatjuk a reformáció szereplőit, Zwingli és Ambrosius Blarer, valamint követői által felkavart tó vizét, majd a katolikus egyház válaszáként a pompát nem nélkülöző barokk stílusú palotát Meersburgban és a Bodeni-tó barokk ékkövének tartott templomot Birnauban.

A napóleoni idők francia jelenléte Svájcban a tó környékének nyelvezetére és gasztronómiájára is hatást gyakorol, de okulárénkon keresztül egy Petite-France-ot vehetünk észre, ha a késő gótikus Arenenberg-kastélyra és lakójának, III. Napóleon édesanyjának, Hortense Eugénie Cécile de Beauharnais-nak az életére pillantunk.

Időutazásunk a történelmi szemüveggel a XIX. századi Bregenz vagy Überlingen utcáin vezetí végig szemünket és mutatja meg, hogy a tavon megindított menetrend szerinti gőzösök elhozták az első turistákat, akik a Seegarten hotel előtt csodálhatták meg a vidék panorámáját. Ebben az időszakban indulnak el az olyan ipari vállalkozások is, mint a már említett Maggi Singen am Hohentwielben, a textilkereskedelem virágzik a svájci kikötőkben és Sankt Gallenben, vasúti csomópontok s hajózási vállalatok jönnek létre a tó és a Rajna előnyeít kihasználva. Kipillantva szemüvegünk felett még éppen láthatjuk Ferdinand Graf von Zeppelin fő művét elsuhanni, amely azóta is naponta többször emelkedik a magasba, hogy felülről is megmutassa a Bodeni-tó világát.

Hangos, fülsüketítő évek hoznak repedést okulárénk lencséire. Háborúk, szociális nehézségek, gazdasági válság, nemzetiszocializmus, zsinagógarombolás, emberkísérletek, láger, s a mindennek véget vető, a történelmi épületeket, kikötőket nem kímélő bombák. De a Bodeni-tó megtisztítja önmagát és kékeszöld színével, a felületén visszatükröződő Alpokkal s a hosszú századok emlékeivel a XX. század második felére már Németország, s nyugodtan mondhatjuk, Európa egyik legnagyobb turisztikai régiójává fejleszti önmagát.

S most levehetjük történelmi szemüvegünket, hogy egy divatos nap-szemüvegre cseréljük, mert megérkeztünk a jelenbe, ahol a vidék legfontosabb bevételi forrása a turizmus lett.

A tó környékén lakók száma közel négymillió fő, de az évente ide látogató turisták által eltöltött vendégéjszakák száma megközelíti a 19 milliót. Nem jelenti ez feltétlenül a tó körüli zsúfoltságot nyáron, kivéve talán Konstanz városát. Miután a tó 273 kilométeres partszakaszán három országban is megszállhatunk, könnyen találunk nyugodt pihenőket és kevésbé zsúfolt kirándulási célpontokat. A belföldi turisták egész évben, ünnepek alkal-

mával, vagy akár csak egy hosszú hétvégére is érkeznek a környékre, míg a külföldiek elsősorban a nyári hónapokban látogatnak ide.

A tó népe mosolygós, toleráns, kiváló házigazda. Mindent megtesz, hogy a látogató jól érezze magát, s lehetőleg minél többször jöjjön vissza. A helyiek minőségi szolgáltatást nyújtanak, és középpontba a rendet helyezik. Igaz ez úgy az utcák, az éttermek s a közlekedési eszközök tisztaságára, mint a közbiztonságra. A tó körül nem kell folyamatosan táskánkat szorongatva, autónk biztonságára gondolva, magunk mögé tekintgetve sétálnunk. Itt igazán elengedheti magát a pihenni vágyó ember. Nem kell féltенünk egészségünket az éttermekben, kávézókban, s az igénybe vett szolgáltatások miatt sem kell aggódnunk. Itt a legfontosabb feltétel biztosan teljesül a pihenéshez, a nyugalom. Élvezzük hát ezt a nyugalmat, toljuk fel napszemüvegünket és igyunk egy jó sört, amíg Hubert Neidhart, a Grüner Baum étterem szakácsa készít nekünk egy kiváló bodeni-tavi halászelevet Moosban.

A halak főszerepéről már esett szó ezeken az oldalakon, ezért nem is dicsőíteném tovább gasztronómiai jelentőségüket, hiszen a Bodeni-tó gasztronómiája olyan sokszínű. Három ország és ki tudja, mennyi kultúra találkozik a vidéken, karöltve a helyi termékek széles palettájával. Kis gazdaságok, csöppnyi üzemek, évszázados tapasztalatok, apáról fiúra örökített receptek alapozzák meg az élvezeteket. A bajor, a sváb, a badeni, az osztrák, a franciával és olasszal kevert svájci ételek igazi kulináris körutat is kínálnak számunkra.

Miért is ne tennénk meg, hogy reggelire lehorgonyzunk Rorschachban, s megalapozzuk a napot az Appenzeller sajttal, a Sankt Gallen-i sült kolbásszal és egy puha svájci, fehér kenyérrel. Ebédre áthajózunk a Höri környékére, ahol előételnek elfogyasztunk egy Bülle-Dünnét – sült hagymás „tortát” –, egy levest a híres Maultaschennel (töltött tészta), s ha még bírjuk a hagymát, akkor egy sváb rostélyossal örvendezünk a déli harangszónak. Reichenau szigetén tankoljuk fel hajónkat némi zöldséggel, Überlingen mellett gyümölcssel. Dobjunk be néhány palack fehérbort a badeni őrgróf pincészetéből, jól jöhet még a lemenő nap csodálatához. Hosszas emésztés és beszerzés után érdemes kikötni egy

kávé és egy sajtorta erejéig Friedrichshafenben, ahonnan elugorhatunk vacsorára egy jó kis osztrák Kasespätzléért Bregenzbe.

Mit nyújthat még látogatóinak a tó, a tiszta víz, a sportolási és túrázási lehetőségeken, a történelmi emlékeken, a zarándoktemplomokon, a gasztronómiai csodákon túl? Sokszínű kulturális életet, komolyzenei koncerteket kastélyokban (Salem, Meersburg) és templomokban (Birbau,

Konstanz), dzsesszt a pálmák alatt Mainau, szabadtéri színházat a vízben Bregenzben, történelmi játékokat a Hohentwiel-várban, nyári fesztivált tűzijátékkal és könnyűzenei előadókkal Konstanzban és Kreuzlingenben, borünnepet vagy felolvasóesteket Meersburgban, open-air fesztivált Sankt Gallenben, s a sort hosszasan folytatjuk még ennek a könyvnek az oldalain.

Bőröndöket becsatolni, vizespalackokat feltölteni, lelkünket, szívünket és értelmünket megnyitni: induljunk el felfedezni a Bodeni-tó szépségeit, s értékeit, hogy hangulata majd egy valós utazásra sarkalljon téged, Kedves Olvasó!

HATÁR MELLETT HATÁROK NÉLKÜL – KONSTANZ ÉS KÖRNYÉKE

A régió szíve

A Bodeni-tó, mint képzeletbeli halunk legvédehetőbb pontján, az Untersee – Alsó-tó – és az Obersee – Felső-tó – között csillog Konstanz városa. A legfényesebb, legnagyobb csillag a környéken, amely éppen ennek a fényességnek köszönhetően válik időnként megközelíthetlenné.

„Belovaglásunk” Konstanzba valószínűleg nehezebb, mint Luxemburgi Zsigmondé – legalábbis az Ulrich Richental krónikájában megtalálható képek tanulsága szerint – a konstanzi zsinat idején. A város európai viszonylatban sem a nagyvárosok közé tartozik, ami az állandó lakosok számát illeti. A nap mint nap az ide érkező vásárlók, ügyeiket intéző környékeliek és turisták nagy száma azonban időnként lehetlenné teszi az autóval közlekedők parkolását. Kitartó előretörésünknek köszönhetően végül sikerül a belváros szívében egy parkolóhelyet találnunk.

A Fischmarkt (egykori halpiac) mélygarázsából a lift egy középkori város szívébe hoz fel. Gyorsan felfedezzük, hogy az utcák túlszűfoltak, ezért a tó felé vesszük az irányt. A Markstättle teréről a sínek alatt jutunk ki a kikötőbe, ahol Imperia, a híres olasz kurtizán fogad bennünket.

Első látásra a szobor, amely az egész kikötőt uralja s a város jelképévé vált – amióta 1993-ban Peter Lenk megalkotta – nagyon groteszk számomra. Azonban gyorsan előkúsznak emlékeim Balzac Pajzán históriáiról, azok közül is a szép Impériáról szóló. „Impéria vala egész ez világnak legfinnyásb s legakaratosb leánzója, egyben őt vallák a’ legszebbnek, legragygóbbnak. Ő érté legjelesebbülnt a’ módját, hogyan kell megpuhítani a’ bíborosokat, kezesé tenni a’ legádázb hadfiakat és népnymorítókat.”

A szobor a konstanzi zsinatnak állít emléket azzal, hogy a kurtizán egyik kezében a ruhátlan pápát, a másikban a szintén ruha nélküli császárt tartja.

Impéria valós személy, csak néhány évtizeddel később élt, mint ahová Balzac helyezte. Az azonban biztos, hogy a konstanzi zsinat idején, 1414–18 között a maihoz hasonlóan zsúfolt városba (akkoriban a lakosság száma hatezer fő, amely a zsinat idején mintegy hússzezer fővel gyarapodott) sok olasz kurtizán érkezett az egyházi és a világi főméltóságok szórakoztatása és időnként irányítása végett. Bármennyire is groteszk a szobor, s bármennyire is kiváltotta a városatyák nemtetszését a kilencvenes években, legyezgeti történelemszerető lelkületemet az üzenet, hogy a nők mindig is befolyással voltak a politikára.

A szobor mögött a tó is kéri magának a figyelmet, ahogyan ringatja a kikötőben álló vitorlásokat, édes levegőjével halmozza el a két partot, majd vize már a Rajnaként távozik. Jobbra tekintek, s máris Svájcban vagyok, míg balra nézve a kaszinót, hotelt, éttermet rejtő szecessziós stílusú épületekben kalandozom.

Az Impéria mellett csöndesen lebeg a vízen az első komp, amely 1928-ban lépett szolgálatba és 35 évig rendszeresen közlekedett Meersburg és Konstanz között. Ma alkalmi hajóként, felújítva várja vendégeit a nyári szezonban.

Kuriózum

Az egykori kereskedőház, vagy ahogyan Konstanzban nevezik, a Konzil épülete ma koncerteknek, kiállításoknak ad helyet és étteremként is funkcionál. Éttermének különleges ajánlata a XII. században élt német természettudós apátnő, Hildegard von Bingen menüje, amelyet egy konstanzi praxis állított össze Hildegard könyve után. Találunk a menüben tönkölybúzalevest, Hildegard-féle halat, az általa javasolt fűszernövényekkel és zöldségekkel, desszertnek pedig ánizskapor teát.

Kínálnak még ételeket a zsinat emlékére is, amelyet elfogyaszthatunk az egykori pápaválasztó fagerendás teremben, vagy a teraszon Impéria kacsintását keresve.

Cím: 78462 Konstanz, Hafenstrasse 2.

Weboldal: www.konzil-konstanz.de

Az étterem árkategóriája: €€

Érzem, hogy itt kell hagynom a kurtizánt, az Alpok távolban kirajzolódó csúcsait, a Meersburg ex Konstanz kompot és figyelmemet a város felé kell irányítani. Elindulunk hát, de rögtön meg is állunk. A kikötő felé sem az én írói lelkem, sem a férjem fotós szeme nem vetett pillantást a középkori profán építkezés egyik legnagyobb délnémet képviselőjére, az egykori kereskedőházra.

Most azonban az Impéria mellől figyelmet követel magának a XIV. századi többszintes épület, ahol a zsinat idején a bezárkózott egyházi méltóságok és követek tanácskoztak és döntöttek az egyetlen német földön megválasztott pápáról, V. Mártonról.

Jólesik a városi kertben, a platánok között sétálni, a távolból a Radetzky-induló dallamai kúsnak be fülünkbe. Hát persze, a Habsburgok itt is uralkodtak kicsit, s később is számos területen gyakoroltak hatást a városra.

Andalgás közben megpillantjuk, hogy a tó vize bekúszik a parkba és körbevesz egy gótikus jegyeket is magán viselő épületet. Az egykori bencés kolostor ma szállodaként hívogat az aprócska szigeten. A folyóból és tóból lett patak mögött a fák között feltűnik a XIII. századi épület gótikus ablaka.

Elfog a kíváncsiság, hogyan nézhet ki a középkori kolostor minimalizmusával épített és használt építmény, mint ötcsillagos luxushotel ma. Megkíséreljük a bejutást, legalább pár villantás erejéig. A bejáratnál kedvesen fogadnak, s teljesen természetesnek veszik, hogy megnéznénk az épületet.

Az aulából rögtön a gótikus kerengőbe lépünk, ahol körben falfreskók mesélik el Konstanz történelmét. Az első máris belopja magát a szívembe, ugyanis egy puttót ábrázol, mint a falfestmények festőjének segítőt, amint felüti a sziget történelmét magában rejtő könyvet. Ahogyan föléhajol a könyvnek, utat nyit számunkra is, hogy belépjünk a történelembe, s megkezdjük időutazásunkat Konstanzban. Lépésről lépésre, a cölöpházépítőkkal, a rómaiakkal, Konstanz első püspökével, Nagy Károllyal, a környék kolostorainak alapítóival, Amandus Susóval, a középkori misztikussal, Husz Jánossal, a genfi gyárosokkal, II. Vilmos császárral megérkezünk 1874-be, amikor is az épületben született világhírű Ferdinand von Zeppelin gróf testvére, Eberhard

von Zeppelin megalapítja a hotelt (a hivatalos megnyitóra 1875. április 15-én kerül sor). Ahol egykor a szerény körülmények között élő domonkosok fáradhatatlanul dolgoztak a hittérítésen, a kódexek másolásán, ott ma a vendég luxuskörülmények között, a Bodeni-tó panorámájával, a Rajna és Impéria táncával keresheti meg belső nyugalmát.

Az aprócska hídon elhagyjuk a szigetet és tovább sétálunk a Rajna hídjá felé. Az utca túloldalán észreveszem az alakjával várak lakótoronyára, színével pedig leánymesék királylányainak lakóhelyére emlékeztető városi színházat. A jezsuita kollégiumnak alapított épületben, Németország legrégebbi, működő színpadán ma már csak a klaszikus darabokat játsszák, a modern műveknek és közönségüknek a Spiegelhalle ad helyet a kikötő utcájában.

A Rajnához érkezve elérjük a középkori Konstanz határát, amelyet az immáron nyolcszáz éve álló torony jelképez.

Innen indult a Rajna mentén a városfal, amely védelmezte a középkor egyik jelentős közlekedési és kereskedelmi központjaként számon tartott birodalmi várost, Konstanzot.

Tipp

A Rajna hídjá mellett álló toronyban, a Rheinturmban farsangi kiállítás tekinthető meg.

Nyitvatartás: áprilistól októberig pénteken 18 és 22 óra között, szombaton és vasárnap 14 és 17 óra között.

Weboldal: www.rheinturm.de

A Rajnai-toronnyal szemben lévő bordó festésű – egykori püspöki, ma közjegyzői hivatal – épülete mellett indulnak a szűk kis konstanzi utcácskák, amelyek az egész régi városrészt uralják. Csak kapkodjuk a fejünket az egyik patríciusházról a másik négyszáz éves kézműves épületre, amíg a középpontban nem álló Münstert meg nem pillantjuk.

Az épület időutazás a történelemben és művészettörténetben, amely a templom melletti téren, egy aprócska üvegpiramissal kezdődik. Itt látha-

tóak egy római kori erődítmény maradványai, tanúsítva, hogy Konstanz már akkor is lakott volt. Felpillantva a templomra, egyszerre érezzük a gótika és a neogótika hatását a falakon, az ablakokon és a tornyon.

A faragott ajtó aztán további korokat és alkotásokat tár fel, a gótikus Welser-kápolnától kezdve a reneszánsz orgonadobogón át a XVII. századi Tamás-oltárig. Vonzó, hogy tovább lépünk a korokban, de elcsábít bennünket egy langyos fuvalat, amely a toronyba vezető ajtó nyitásával érkezik.

Megszokott hangulat nyöszörgő falépcsőkkel, egyre szűkülő térrel, a harangok közvetlen közelében, de végül a látvány megéri a bandukolást a magasba. Elénk tárul a tó, a Rajna, az Alpok és a két város, a német Konstanz és a svájci Kreuzlingen. Vitorlások és tetőteraszok, görnyedező, öreg épületek, évszázados cserepek a tetőkön, utcák, amelyek Németországban kezdődnek és Svájcban érnek véget. Jól látni innen a Raitebergen 1912 óta álló Bismarck-tornyot, amely több mint 22 méteres magasságával az egyik legnagyobb, Bismarck tiszteletére épített torony Baden-Württemberg tartományban.

A déli harangszó elől menekülünk csak le, anélkül talán még sokáig fürdőznénk a látványban.

A székesegyház nem enged el bennünket olyan könnyen. A Tamás-oltár mellett észreveszem a lejáratot, amely a korai román kriptába invitál. A helyiség több mint ezer éves falai és oszlopai az első templomra emlékeztetnek. A terrakotta oszlopok levelei és a XI–XIII. századból származó aranyozott réztálak az egyetlen díszek a teremben, de valahogy nem is hiányzik

több, elég, hogy a román stílus erőteljes falai éreztetik velem a fölénk magasodó templom szellemi nagyságának súlyát. Ezt a szellemi nagyságot emeli egy kőszarkofág, amely a falba vésett mélyedésben őrzi Szent Pelagius, IV. századi laikus keresztény és tanító földi maradványait.

A kriptából a X. századi Konrád kápolnáján keresztül átlépünk egy újabb történelmi és művészettörténeti korba, amikor a gótikus kerengő ablakai előtt állunk. Már a Münsterplatzról elragadóak voltak ezek az ablakok, ahogyan valamennyi más és más mintázattal engedi át a fényt, de itt a kerengő évszázados kövein állva érezhetően eltávolítanak bennünket a világi Konstanztól. S még mindig van tovább, hiszen a sarokban nyílik az ajtó a Mauritiusrotundéba, ahol egy tizenkét szögletű, XIII. századi művészeti alkotásé a központi szerep, míg a falakat már a reneszánsz uralja, festményekbe öltöztetve azokat.

Azt hiszem, a Münster kulturális sokkban részesített, s bármennyire is vonzó a templommal szemben a Wessenberg galéria vagy a pár lépésnyire található XV. századi Szent István-templom (St. Stephan), inkább elindulunk a Zollernstrasse épületei között. Szerencsére rajtam kívül mindenki a kirakatokat nézi, így ők nem jönnek nekem, amikor tekintetem elvész a helyenként öt-hatszáz éves homlokzatokban.

Szinte az egész belváros középkori, itt aztán élethű filmet lehetne forgatni a konstanzi zsinatról. Konstanz szerencsés város volt a történelem során, a háborúk kevésbé viselték meg, Svájc biztonságot nyújtott számára. Legenda vagy sem, de a városlakók beszélik, a második világháborúban az mentette meg a várost, hogy az amerikai bombázók számára a svájci települések mindig ki voltak világítva a határok mentén, így kerülték el a cikázó határszélek svájci oldalának bombázásait. Ezt a lehetőséget használta ki Konstanz, hiszen az összenőtt utcákon, városrészeken egyszerűen ők is felkapcsolták a közvilágítást. Ez az aprócska család megmentette nekünk azt a sok-sok középkori épületet, amelyek most üzleteknek, éttermeknek, aranyműveseknek s persze múzeumoknak adnak helyet. Egy lakberendezési üzlet kap helyet a környék legrégebben, 1294-ben, a középkor egyik jelentős püspöke, Heinrich von Klingenberg és testvére által építtetett többszintes, polgári épületben a Zollernstrasse és a Hohenhausgasse sarkán. A homlokzatán jelenetek láthatóak a középkori halpiacról és egy esküvői társaságról.

Időérzékünket elveszítve csodáljuk az épületeket, rójuk a macskaköves utcákat, amíg újra az egykori halpiacon, a Fischmarkton találjuk magunkat. Terrakotta színével egy sarki épület, Eugen bioétterme csábít el bennünket, hiszen a sok kulturális, történelmi és művészeti információ csak egy ideig nyomja el a gyomor kéréseit, később, ahogy elraktározódik, az agyunkban szóhoz jutnak a biológiai szükségletek.

Tipp

Az Eugen bioétterem hetente jelentkezik új menüvel. Friss zöldségekből készült salátáik, ellenőrzött húsból sült főételeik s egy francia cukrász által készített süteményeik egy csésze biokávéval belopják magukat a betérők szívébe.

Cím: 78462 Konstanz, Münzgasse 1.

Nyitvatartás: hétfőtől szombatig 9 és 23 óra között, vasárnap 10 és 17.30 óra között.

Weboldal: www.eugens-bio.de

Az étterem árkategóriája: €€

Erőt gyűjtve az étteremben elindulunk a kis utcán, a Münzgassén a Markttätte irányába, de most nem hagyjuk, hogy Impéria elcsábítson bennünket. Hátat fordítunk neki, majd ő is nekünk, s szemügyre vesszük a Markttätte kiszélesedő részén, kétoldalt magasodó színes épületeket. A sok-sok napernyő között veszem észre a császári szökőkutat, amelynek származása 1896–97-re nyúlik vissza. Az obeliszkyszerű felső részen három császár trónol, I. Ottó, Barbarossa Frigyes és I. Miksa. A második világháborúban az eredeti mellszobrokat beszolgáltatták, sokáig csak az obeliszk állt a téren, de

1990-ben újra alkotói kezekre talált. A szobrászok a szökőkút köré elhelyeztek még néhány szatirikus figurát, amelyek a konstanzi zsinatra emlékeztetnek (többek között egy háromfejű páva, mindhárom fején pápai koronával). A város egyik jelentős történelmi eseményére utal a kút oldalához rögzített részlet az 1183-as konstanzi békéből bronzfelületre vésve.

Nem hagyom magamat elcsábítani a sok divatüzlet által, inkább továbbra is az épületeket s korukat fürkészem. Átverekedjük magunkat a szökőkút mellett utcazenészeket hallgató konstanziak vagy turisták csapatán, és irányt veszünk a városháza felé. Az épületet a XIV. századi takácsok céhházából a XVI. században reneszánsz stílusban átépítették a városi előljárók számára. A firenzei reneszánsz palotákra emlékeztet antik hatású oszlopos ablakaival az épület. A felső homlokzat és a XIX. századi falfestmények azonban már egy gazdag polgári világot, történelmére büszke lakosságot sugallnak.

A kapuk hivatali időn kívül is kitarják a látogatók előtt a bájos udvart, ahol további reneszánsz motívumokat fedezünk fel. A belső udvarból egy boltív alatt kis kertbe jutunk.

Itt nem lehet ellenállni a hűvösben meghúzódó padnak, ahonnan a városháza hátsó, festett falát csodálom. Ennél romantikusabb hely Konstanzban nincs is talán. A városi hivatalok a legtöbb településen valamilyen régi, impozáns épületben kapnak helyet. Talán bölcsőbb döntéseket lehet hozni a történelmi falak között!? No,

Konstanzban a városi előljárók székhelyéről nekem inkább a reneszánsz világ bohém mulatozásai, táncai s romantikus költeményei jutottak eszembe. Ennek eleget is tesznek nyaranta, amikor koncerteknek ad helyet ez a tüneményes udvar.

Romantikus hangulatban sétálunk a Hussenstrasse felé, de mielőtt lép-
teink a szűk utca kövét koptatnák, teszünk egy kitérőt az Obermarktra,
amely a középkor egyik legfontosabb tere volt.

Körben reneszánsz épületek, amelyek tanúi lehetnek szórakozásnak, igazságszolgáltatásnak, bor-, fa- vagy éppen munkaerő-kínálatnak. Erre a térre kacsintgat az 1420 körüli évekből származó, Barbarossa Hotel felirattal épület is, amely 1419-től mint táncparkettel is rendelkező vendéglő,

majd 1865-től hotelként szívja magába a konstanzi levegőt, s a Malhaus gyógyszertár, amelyet a XIV. századtól használnak patikaként.

Tipp

Az Obermarkt teréről visszafordulva a Wessenbergstrasse felé találjuk a Läderach svájccsokoládé-üzletet. Itt az egyik legjobb svájci csokoládémárka termékeit találjuk praliné, táblás vagy kimért formában.

A csokoládé kedvelőinek ez egy igazi édenkert.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9.30 és 19 óra, szombaton 9.30 és 18 óra között.

Cím: 78462 Konstanz, Obermarkt 4.

Weboldal: www.laederach.com

Egykor ez az utca volt a város főutcája, itt ment végig a forgalom a Rheintorturmtól (Rajnai torony) a Schnetztorig (Schnetz-torony). A középkori városfal, amely kiegészítette a tó és a Rajna nyújtotta védelmi „falakat” valódi falakkal már csak nyomokban lelhető fel, így a korabeli több mint húsz kapu és torony közül is csak három maradt máig fent. Az északi kapuhoz vezető Hussenstrasse házai bólintva, öregesen meghajolva üdvözölnek bennünket, s időnként az az érzésem támad, hogy a fejem felett összesúgnak.

A városi kapu, a Schnetztor alatt a lemenő nap sugarai bújnak be velünk szemben, s be kell látnunk, hogy Konstanz nem egynapos kirándulás.

Amíg sétálunk ismét a tó felé, elhatározzuk, hogy múzeumi sétára vissza kell térnünk a városba. A tó partján még szemügyre veszem a badeni nagyherceg által 1863-ban neogótikus stílusban építtetett pályaudvar épületét. Karsú tornya az itáliai harangtornyokra emlékeztet, itt azonban inkább az utazni vágyóknak nyújt útmutatást már messziről.

Tipp gyerekeknek

Sealife

Több mint 300 állat 30 medencében kapott helyet, hogy a gyerekek megismerkedhessenek velük.

Nyitvatartás: naponta 10 és 17 óra között (szünidőben 18 óráig).

Cím: 78462 Konstanz, Hafenstrasse 9.

Weboldal: www.visitsealife.com/konstanz/

Belépő: érdemes előre, online megvásárolni, állandóan változó kedvezményekkel szolgálnak.

Strand

Szabadstrandolási lehetőség van a Rajna partján, szemben az Altstädttel (Óvárossal). Gyermekek számára is biztonságosan van kialakítva.

Termálfürdő

A termálfürdő külső és belső medencékkel a Bodeni-tó partján várja a vendégeit. Kényelmes öltözőkkel, pihenőrészekkel, szaunákkal, élményrészleggel nyújt kikapcsolódást, kedvező belépőárakkal.

Nyitvatartás: Mindennap 9 és 22 óra között.

Cím: 78464 Konstanz, Zur Therme 2.

Weboldal: www.bodensee-therme-konstanz.de

Belépő: válthatunk 1,5 és 3 órás, valamint napi jegyet is. Az árakról a weboldalon érdemes tájékozódni.

A hosszúra nyúlt nap végén szeretnénk kulinárisan is élvezni a várost. Napközben, sétánk során éttermek tucatjaiba botlottunk, a tradicionális konyhától a modern vagy nemzetközi konyháig mindenre találtunk példát a városban. A vacsora helyszínéül mégis inkább a városfalon kívül, a Rajna partján keresek lehetőséget és hívom meg hűségese fotósomat. A svájci határral éppen szemben található egy régi gyáregyület, ahol Ludvig Stromeier alapított juta- és vitorlavásongyárat 1872-ben. Ez a gyár volt az első, ahol sikerült impregnált anyagot gyártani sátrak készítésére, s kifejleszteni az összevarrást úgy, hogy az ne engedje át a vizet. A gyár 1984-es megszűnése után évekig üresen áll, majd 1999-ben teljes körű felújításon esik át és francia stílusban bisztró, étterem, különtermek, irodák kapnak ott helyet. Nyári hangulatunkhoz azonban most az étterem sörkertje és elzászi flammkuchenje (vékony tészta, crème fraîche, bacon,

hagyma, ropogósra sütve) illik, távolban a város fényeivel s a közelben a Rajna partot simogató dallamával.

Tipp a parkolásra

Konstanz belvárosában több parkolóház is található (Fischmarkt, Markstätte, Augustiner, Lago, Döbele, Altstadt), amelyeket tábla jelez. Általában telve vannak, de érdemes várni néhány percet, mert folyamatosan ürülnek a helyek. Amennyiben nem rémít meg a séta bennünket, akkor parkolhatunk a Rajna másik oldalán, Petershausen városrészben (Benediktinerplatz, Seerheincenter), ahonnan a régi hídon vagy egy kerékpárhídon is átjuthatunk az Altstadtba (Óvárosba).

A parkolási díjak általában 0,8 és 1,4 EUR között változnak óránként.

A „csatolt” részek

Visszatérni Konstanzba szinte törvényszerű. A város és környéke milliós nagyságrendben vonzza a turistákat, s ez nem véletlen. Földrajzi elhelyezkedése vonzóvá tette a történelem során uralkodók, politikusok, egyházi személyek számára. Európa közepén, svájci kantonok szomszédságában, tó mellett, az Alpok lábainál, nemzetek és népek találkoznak a városban. Ezek a gondolatok furakodnak a fejembe, amíg a Konstanz–Kreuzlingen-határhoz igyekszünk a vonatról nemrég levett kerékpárjainkkal.

A tarot-játék figurái köszöntenek a Seestrassen, a Bodensee Arena mögött, az emberi lét feltételeit szimbolizálva. A vasból készült szobrok, a Mágus, a Szent és Szentnő; az Uralkodó és Uralkodónő; a Szerető, a Bátorság, az Igazságosság és a Remete; a Szerencsekerék, a Női Erő és a Férfierő; a Halál és az Újjászületés; az Ördög és a Torony; a Csillag, a Hold és a Nap; a Bíró, az Univerzum és a Bohóc jelképezi számomra a környék sokszínű történelmét és jelenkorát. Ugyanakkor összekapcsolja a két országot, a hasonló gondolkodást és kultúrát. Ezek a műalkotások jelölik ugyanis az egykori határ kerítésének nyomát.

Visszapattanunk a kerékpárra, amely a mai nap legjobb közlekedési eszközeknek minősül, hiszen a város távolabbi pontjait is szeretnénk bejárni. Irány a Hafenstrasse, végig a tó mellett, el az Inselhotel előtt, s át a Rajnán. Közvetlenül a híd lábánál leparkoljuk a bicajokat és gyalog sétálunk a platánok és a Rajna között elterülő promenádon. A szecessziós épületek, amelyek a XIX–XX. század fordulóján épültek, gazdag polgári élet tanúi voltak egykor és azok ma is. Itt találjuk az ötvenes évek óta működő kaszinót, a város legjobb éttermeit és szállodáit.

Kuriózum

Az utazó, aki egy kis luxusra vágyik Konstanzban, nem marad lehetőségek nélkül

Michelin-csillagos étterem

Az Ophelia a Seestrasse 25. szám alatt egy francia, modern és kreatív étterem két Michelin-csillaggal.

Weboldal: www.hotel-riva.de

Az étterem árkategóriája: €€€€

Kaszinó

A Casino Konstanz a Seestrasse 21. sz. alatt, közvetlenül a tó partján, egy régi, romantikus épületben várja diszkrét környezetben bárral és étteremmel a játékos szenvedélyű turistákat.

Weboldal: www.casino-konstanz.de

Hotel

A Steigenberger Inselhotel a klasszikus hoteleket kedvelőknek, míg a Riva hotel a modern világot előnybe helyezőknek nyújt ötcsillagos luxust.

Weboldal: www.steigenberger.com

A hotel árkategóriája: €€€€

Jachtok

A szükséges jogosítvánnyal vitorlás hajók, motorcsónakok bérelhetőek márciustól októberig egy napra, egy hétvégre, vagy akár egy hétre is.

Weboldal: www.yachtcharter-konstanz.de

S innen nyílik a legcsodásabb látkép az Altstadtra, az Óvárosra.

Az időjárásnak hála még az Alpok csúcsai is integetnek a tó mögül. Szívem szerint innen köszönténém a naplementét, de még annyi minden vár ma ránk.

Átevezünk a kétkerekű járművekkel a túloldalra, és vetünk egy pillantást a Bencés térre, a Benediktinerplatzra, ahol ma múzeumnak ad helyet a petershauseni bencés kolostor épülete. Felfoghatatlan számomra, hogy ennek a kolostornak is több mint ezeréves múltja van. Kilencszáz évig működött szerzetesi épületként, majd kaszárnya lett és most a környék történelmi emlékeinek ad helyet. No, de ez már csak egy ilyen város. Lépten-nyomon sok száz éves emlékekbe botlik a látogató.

A kolostorról elnevezett városrészen kerékpározunk át a temető felé, amely mögött találunk egy különös tornyot. Németországban, tisztelegve a német egység megeremtője, Bismarck előtt, több mint kétszáz emlékművet, Bismarck-tornyot építettek, amelyből ma is közel kétszáz fellelhető az országban. Mi a kilátás miatt kerekazünk fel a szőlőtőkék között, de valójában ezek a tornyok nem kilátóknak épültek. Konstanzban a csaknem 23 méter magas építmény két nagy-

szerű ember, Gustav Prym és Zeppelin gróf adományaiból valósult meg. Aki ismeri egy kicsit is Bismarck munkásságát és karakterét, akkor a torony lábánál érzi azt az erőt, határozottságot és nagyságot, amelyet ő maga sugárzott.

Belépve, az aulában megcsodáljuk Bismarck bronz mellszobrát, mögötte pedig egy mozaik idézetet: „Miért kellene félnem, nem vagyok arra hivatott, hogy meghaljak.”

Nekivágunk a 106 lépcsőnek, mert ebben a gyönyörű napos időben innen igazán szép látványt nyújt Konstanz és környezete.

A kitekintő után a torony tövében elfogyasztjuk brezeljeinket, akarom mondani a híres német pereceket, és elhatározzuk, hogy nem futamodunk meg attól a 18 km-től, amely még elválaszt bennünket a Marienschluchttól, azaz Mária-szurdoktól.

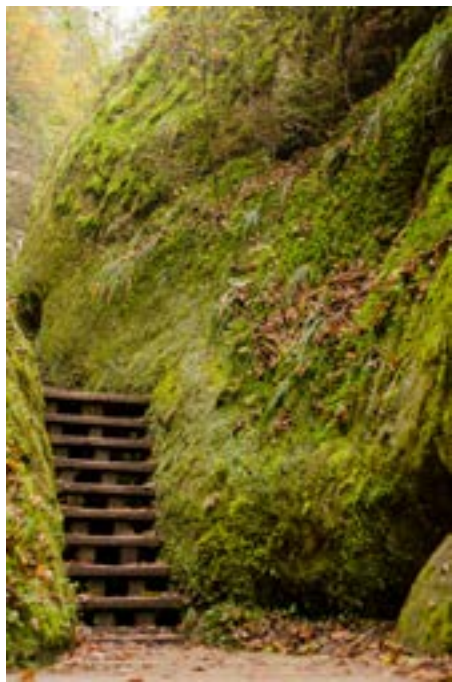

Lóra! Adjuk ki a jelszót és irány északnyugat. Eltekerünk a Konstanzi egyetem és Mainau szigete mellett, majd végig a tó mellett Walhausenig. Itt nagy a kísértés, hogy kitérőt tegyünk a walghauseni várudvarhoz, amelynek gyökerei a XII. századig, egészen Barbarossa Frigyesig nyúlnak vissza. Tudva, hogy a szurdok végigjárása kihívás lehet, inkább továbbtekerünk a Langenrainer utcán a konstanzi Golfklub felé. Már látjuk a megszállott golfozókat, amikor az erdő szélén tábla jelzi a szurdokba vezető ösvényt. Gyalog visz az út tovább az ezer színben pompázó fák között.

Időnként keskeny ösvényeken egyensúlyozunk, s pillantgatunk a mélyben csörgedező patakra. A fák között megpillantom egy vár romjait, ahová rögtön fel-

mászunk. Az egykori Kargegg-vár lakótornyának csak egyetlen fala magasodik az aprócska dombon, de már ennyiből is látszik, hogy urai az egész környékre szerettek volna rálátni otthonukból. Bárcsak mi is fel-mászhatnánk, hogy szemügyre vehessük a Bodeni-tó Überlingeni-tónak

nevezett részét vagy eltekintsünk Allensbach felé; s talán még a Hegau vulkánjai, a kis kuglik is látszanának. Nem tehetjük, mert minimum sziklamászóknak kellene lennünk, ezért követjük a Marienschlucht felíratú táblát, köszönünk a fák között bekukucskáló tónak, s arról beszélgetünk, hogy talán ez a legrégebbi műalkotás a környéken, s alkotója nem kisebb személyiség, mint a természet. A száz méter hosszú s helyenként alig két méter széles szurdokban lépcsőkön vezet le az út, amelyet a szurdok névadójának, Walderdorf gróf lányának, Máriának és férjének, Bodmann báró fiának köszönhet az ide látogató érdeklődő.

Élvezem az utat a hatalmas sziklák között, a mohás falakat tapogatom, s időnként hallom a lépcső alatt csordogáló patakot.

Van időm élvezni ezt az alkotást, mert fotósom félpercenként áll meg újabb fotóra. Sok-sok lépcső után megpillantom a kikötőt, s rögtön belémnyilall, hogy milyen jó lenne innen hajóval menni tovább, elkalandozni a tavon kicsit. Nem hagyhatjuk cserben azonban a kerékpárjainkat, ezért a parton töltött pihenő után visszamászunk a kövek között a lépcsőkön, élvezzük még az erdő csodás illatát meg-megállva, s elkészönnünk a lakótorony romjától.

A közelgő este Allensbach felé veteti az irányt velünk, ahol vonatra pakolhatjuk a bringákat. A várakozás az állomáson azt eredményezi, hogy eltévedünk egy irodalommal, festéssel és utazással átszőtt életben, Fritz Mühlenweg munkásságát bemutató múzeumban. Magam is meglepődöm, hogy egy vasútállomás felső szintje ad helyet ennek a modern, interaktív kiállításnak, de élvezettel böngészem a mongóliai, a Góbi és a kelet-ázsiai expedíciók emlékeit, amíg a vonatunk be nem robog az állomásra.

Tipp gyerekeknek

Allensbachban található egy állatkert és szabadidőpark, ahol gőzössel utazhatnak gyerekek és szüleik, szemügyre vehetnek medvéket, szarvasokat, vad-disznókat, hiúzokat, hegyi kecskéket, ragadozó madarakat és szamarakat. A kalandparkban kipróbálhatják erejüket, s szüleik idegeit! Gokartozhatnak, csúszdázhatnak a száraz csúszdán, s az iskolai kertben megismerkedhetnek a környék gyógynövényeivel.

Nyitvatartás: májustól szeptember végéig 9 és 17 óra között engednek be a parkba, de 19.30-ig vannak nyitva, októbertől áprilisig 10 és 17 óra között van beengedés.

Cím: 78476 Allensbach, Gemeinmärk 7.

Weboldal: www.wildundfreizeitpark.de

Belépő: felnőtteknek 9,50 EUR, gyermekeknek (3 és 14 éves kor között) 7,50 EUR, diákoknak és nyugdíjasoknak 9 EUR, csoportos és családi jegy váltható.

Múzeumi kikötő

Konstanzba múzeumi napot szervezni első hallásra egy nehezen emészthető, de annál izgalmasabb programnak tűnt. Bevállaltuk, de nem gondoltunk a befogadóképességünk hatáira, s arra, hogy egy aprócska város a Bodeni-tó partján ennyi értéket sorakoztat fel múzeumaiban.

1. móló: Rosgarten Múzeum

Borongós reggelben lépdelünk a Markstätte színes házai között. Szinte furcsa az üres tér, amelyet így emberek nélkül sokkal szélesebbnek érzünk, mint a délutáni csúcsforgalomban. A császári kútnál balra fordulunk, a kissé egyenlőtlen ívű Rosgartenstrassén, s rögtön megpillantom az egykori céhépiületet, amely ma a Rosgarten Múzeumnak ad helyet.

A belépés után elsőként a kőbaltákkal teli terem vonz be bennünket. A környék őskori történelmét bemutató szoba vitrinjeiben millió kő- és bronzeszköz sorakozott fel, láttatva, hogy a hely, ahol járunk, már évezredek óta ember által lakott volt. A vitrinek egyhangúságából felpillantva a mennyezetre, lopva megérintve az álló fa tartógerendákat, befurakodott a gondolataim közé a céhek nagyszerű célja. Törekedni a tökéletességre, figyelni a minőségre, erős kézzel védeni a szakmát. S az épület, az egykori céhszékház nemcsak mint épület, hanem mint múzeum is tükrözi ezeket az elveket.

A gerendás terem fölött, egy másik hasonlóan kifinomult faburkolatú helyiségben kapott helyet a konstanzi zsinat dokumentálójának műve, Richental krónikája. A szöveg és a több mint száz mini-

atúra a zsinat négy évének eseményeit őrizte meg számunkra. Innen tudhatjuk meg a legtöbbet a város lakóiról, a zsinatra érkezőkről, pletykákról és izgalmas történetekről.

Az emelet felé már ízelítőt kapunk a XV. századi konstanzi életről, de számomra a középkori várost bemutató makett volt a látogatás fénypontja. Fejlődéstanulmány, amely játékkal párosult. Megtalálni az egykori városfalon belüli épületek közül a néhány napja élőben is látottakat, s ugyanakkor felfedezni a növekedést, az egykori lakatlan területek benépesülését, múlt és jelen összekapcsolódását gondolatban, időben és térben. Mire is jó egy makett!?

Nem értem a sötét középkor kifejezést, itt és most, nem. Aprócska múzeum, amely ékes bizonyítéka a középkor számos csodájának. A csodák, amelyek helyet kapnak román és gótikus szobrok, késő gótikus táblaképek s középkori kódexek bőrében.

Továbblepünk korban és helyiségekben, s a szívemhez közel álló XIX–XX. század fordulójára érkezünk, ahol már előtérbe kerül a szórakozás, itt, Konstanzban természetesen középpontban a tóval, a hajókkal és a turistákkal. A fürdözéseket azonban beárnyékolja a XX. század két nagy háborúja, amelynek konstanzi emlékei tárgyakban és fotókban mesélik el a város nem éppen legszebb pillanatait.

Kilépünk az emlékezés aprócska szigetéről, s a távolabbi múlt felé vesszük az irányt.

Hasznos információ

Rosgarten Múzeum

Nyitvatartás: keddtől péntekig 10 és 18 óra között, szombat, vasárnap és ünnepnap 10 és 17 óra között, hétfő szünnap.

Cím: 78462 Konstanz, Rosgartentrasse 3–5.

Weboldal: www.freunde-des-rosgartenmuseums.de

Belépő: felnőtteknek 3 EUR, gyermekeknek, diákoknak 1,50 EUR, családi belépő 7 EUR.

2. móló: Husz János Múzeum

Pár perces sétával a városháza mögött eljutunk a Hussenstrasséra, ahol a Schnetztor előtt találjuk az épületet, amelyben Husz János szabadságának utolsó napjait töltötte a konstanzi zsinat idején. Belépéskor rögtön meglepődünk az épület alacsony voltán, amely időnként összenyom bennünket. Olyan érzés, mintha a felelősség nehezedne rá a látogatóra, amiért hagyta, hogy egy óriási elmét megégessenek, holott csak középkori származása az ok; vagy mégsem? Együtt utazunk Husz Jánossal a teremben, országokon, tanításokon és eszméken át, amíg el nem érkezünk a terembe, ahol már tárgyi emlékeit is találjuk elhallgattatásának. Luther Márton szavai méltó útravalót nyújtanak az aprócska, interaktív múzeumból való távozáshoz: „A husziták a reformáció előfutárai voltak, anélkül, hogy tudtak volna róla.”

Hasznos információ

Husz János Múzeum

Nyitvatartás: április 1-jétől szeptember 30-ig keddtől vasárnapig 10 és 17 óra között, október 1-jétől március 30-ig keddtől vasárnapig 10 és 16 óra között, hétfő szünnap.

Cím: 78462 Konstanz, Hussenstrasse 64.

Belépés ingyenes!

A múlt, a történelem, az emlékek kíséretében sétálunk a Hussenstrasse kövein a Münster felé. Vetünk egy pillantást a St. Stephan-templomra, amely erről az utcáról nem mutatja meg igazán késő gótikus szépségét, ezért kicsit körbejárjuk. A délutáni nap sugarai ugrándoznak a falakon, s a templom jobbán, a St. Stephanskeller étterem teraszának napernyőin landolnak, ahogyan a mi tekintetünk is. El kell időznünk itt, engedve a serpenyős ételek csábításának, mielőtt átadnánk magunkat a képzőművészetnek.

Tipp

A St. Stephan-templom mellett található a Stephanskeller étterem, ahol a serpenyőben sült ételek igen kiadósak és finomak. Melegben az utcára kihelyezett teraszon, hűvös időben a hangulatos, régi német sörözőre emlékeztető étteremben fogyaszthatjuk el az ételt.

Az étterem árkategóriája: €

3. móló: Wessenberg Galéria

Rövid napfürdőzés után a St. Stephan téren erőt érzünk még egy kis képzőművészetre. Az utca, amelyen sétálunk, a ház, amely előtt megállunk, Ignaz Heinrich von Wessenberg báró nevét viseli. A XIX. század első felének meghatározó konstanzi személyisége, a püspöki általános helynök, aki teológiai írásai mellett a badeni nagyherceg segítségével jelentős festmény és grafikai gyűjteményt hoz létre a Bodeni-tó környéke és a délnémet képzőművészet jelentős alkotásai közül. Az épület, amelyben a konstanzi püspökség megszűnése után világi életét éli és amelyben végül meghal a báró, ma egy kulturális találkozási pont. Itt található a gyűjtemény, a városi könyvtár, művészeti egyesület és a népfőiskola. Óriási szerencsénkre éppen a berlini impresszionisták kiállítása tartózkodik a galériában, amikor megérkezünk. Liebermann, Corinth és kortársai munkái bővölnek el bennünket először, majd keresni kezdem a Wessenberg-gyűjteményt. Valójában már nemcsak a báró által létrehozott gyűjteményről van szó, hanem egy azóta folyamatosan bővülő műalkotás-kollekcióról, amelyhez a konstanziak és a Bodeni-tó környékén élők is hozzájárultak adományaikkal. A gyűjtemény teljes egészében nem látható mindig a helyhiány miatt, de az általunk éppen elcsípett válogatás elragadó. A báró megbízásából, Biedermann által készített festmények Lindauról, vagy a konstanzi festőnő Marie Ellenrieder munkái és a Bodeni-tó környékének jelenkori művészete ismét közelebb hozzák a környéket a szívünkhöz. Láttatni engedik a mindent meghatározó témát, a Bodeni-tavat.

Az estét köszönti a Münster tornya, amikor kilépünk a galériából, s érezzük, hogy a múzeumok már túl is feszítették befogadóképességünk határait a mai napon. Nem vágyunk másra, csak egy jó sétára, így az Untere Laube utcán, a középkori városmag egykori határán elsétálunk a Rajnáig. Élvezzük a víz közelségét, a ringatózó hajókat és az időnként felhők mögül felbukkanó Alpok csúcsait.

Hasznos információ

Wessenberg Galéria

Nyitvatartás: keddtől péntekig 10 és 18 óra között, szombat, vasárnap és ünnepnap 10 és 17 óra között, hétfő szünnap.

Cím: 78462 Konstanz, Wessenbergstrasse 43.

Weboldal: www.konstanz.de/wessenberg

Belépő: egységesen 3 EUR.

Történelem és művészet együtt sokszínű festményt alkotott szívünkben Konstanzról és környékéről. Hiányzott azonban még valami, a világ, amely a város alatt van. S ezt csak a Baden-württembergi Archeológiai Múzeumban fedezhetjük fel. Egy esős délután alkalmas a régészeti leletek közötti elmélyülésre.

4. móló: Archeológiai Múzeum

A Rajna túlsópartján, az egykori városfalon kívül fekszik a korabeli bencés kolostor épületegyüttese, amelynek egyikében helyet kapott a konstanzai Archeológiai Múzeum. Az itt álló épületek és elődeik legfényesebb korszaka csaknem kilencszáz évig tartott, amikor kolostorként funkcionáltak. Majd a XIX–XX. században a hit őrzői átadják helyüket a haza védőinek, akik kaszányaként hasznosítják azokat. A XXI. század hajnalán pedig korára és nagyságára tekintettel levéltár és múzeum költözik az U alakú épületegyüttesbe.

A bejáratnál már tudom, hogy az első a Bodeni-tóból kiásott hajó lesz, amit megnézünk. Hajóroncs, ha egészen pontosak akarunk lenni, de számomra mégis több annál. Kapocs a múlt és a jelen között, ahogyan vala-

mennyi régészeti lelet. Immenstaad község mellett a tó iszapjában, nem messze egy fogadótól, egy csúrtól s egy stégtől találták a csaknem húsz méter hosszú, 2,8 méter széles tölgyfából készült vitorlást. Korát tekintve jócskán túl van a hatodik évszázadon, de újjászületésére, azaz régészeti feltárására a kilencvenes években került sor. Keskeny és hosszú, bizonytalannak érezném, ha benne kellene ülnöm, bár a közel tízméteres árbocon pihenő 37 négyzetméteres vitorla bizonyára röpítette ezt a kecses testet.

A hajóktól elugrunk kicsit a római korba, amely ezen a vidéken is jócskán hagyott munkát a régészeknek. A múzeum őriz emlékeket az egyik nagy baden-württembergi régészeti szenzációról, amelyet egy építkezés hozott a felszínre. Évszázadokig nyugodott a Ladenburg am Neckar városka járdái alatt egy római kori város, Lopodunum. Használati tárgyak, szobrok, edények láthatóak a gazdag feltárásból itt, Konstanzban.

Visszatérve a középkori várakon át az újkorba, megtudunk egy érdekes információt Baden-Württemberg tartományról. A XVIII. században magas szintű porcelánmanufaktúra működik Ludwigsburgban, ahol különböző kemencékkel kísérleteznek a gyártás során és fehér aranyként emlegetik a porcelánt ebben az időben.

A múzeum csúcspontja számunkra a második szint, ahol élet és halál, életkedv és élettartam, nyomok a föld alatt és felett párosításokkal találkozzunk. Szembesülünk a halál utáni gazdagsággal, az eltemetett székkel, lándzsával, lóval és lovassal.

Hallgatjuk a germán lant hangját, figyeljük a lépdelő cipőket a vitrinben és felfedezzük, hogy mit tudhat meg egy régész az árnyékszékek világából. Konstanzban több latrinát sikerült megtalálni és átkutatni az

archeológusoknak. Valójában nem lehetett egy felemelő munka, de mindenképpen eredményesnek mondható. Kiderül, hogy több mint 150 féle növényi eredetű magvat sikerült beazonosítani az egyik feltárt árnyékszék tartalmából. Egyetlen latrina – amelyet éppen a Wessenberg Galéria mellett találtak – megmutatja a középkori Konstanz étkezési szokásait. S amennyiben ezt összevetjük a zsinat krónikásának, Richentalnak a feljegyzéseivel – amelyek a kor élelmiszerárait mutatják be –, akkor egészen érdekes következtetéseket vonhatunk le.

Az utolsó termék egyikében tapasztaljuk, hogy jó alapok nélkül nehéz az építkezés. S bizony a középkor emberének a tó mellett nem volt egyszerű házat építeni. Komoly alapokat kellett készíteni, s ehhez megfelelő technikára volt szükség. A faoszlopok földbe nyomása, s mintegy tartó alap képzése a mai statikai megoldásokat nem éri ugyan el, de a középkori épületeket mindenképpen tartósabbá tette.

Elbűvöl ez a szint bennünket, és már örülünk, hogy időt szántunk erre a múzeumra is, ahol még szívesen maradnánk. Legfőképpen akkor érzem ezt, amikor a folyosón egy plakát kérdezi, lenne-e kedvem a római kori ételek kipróbálásához. Persze, hogy lenne, de sajnos ez egy későbbi program!

Hajónkat lassan lehorgonyozzuk pihenőállásba, de örülünk, hogy mind a négy móló mellett kikötöttünk. Széles spektrumot tárt elénk Konstanz és a környék világából.

Hasznos információ

Archeológiai Múzeum

Nyitvatartás: keddtől vasárnapig 10 és 18 óra között.

Cím: 78467 Konstanz, Benediktinerplatz 5.

Weboldal: www.konstanz.alm-bw.de

Belépő: felnőtteknek 5 EUR, gyermekeknek (6 és 18 év között) 1 EUR, diákoknak (18 év felett) 4 EUR, családi belépő 10 EUR.

Minden hónap első szombatján a belépés díjtalan.

VIRÁGTENGER A TAVON – MAINAU SZIGETE

Konstanz városától néhány kilométerre északkeletre, a Bodeni-tó Überlingeni-tónak nevezett részén bújik ki a vízből Mainau szigete. Vékonyka köldökszinórján – amely a szárazfölddel köti össze – a nap első sugarai köszöntenek bennünket. Korán van, a pára még a tó fölött rója útját, a madarak azonban már ébren nevetgélnek. Megrázzák magukat, álmukat már el is felejtették, nem úgy, mint az a tizenéves gyermek, aki 1988-ban itt járt. Szerencsés gyermek, aki a virágok között arról ábrándozott, hogy egyszer majd megmutatja ezt a csodát a szereteteinek is. A hídon át, a zászlók alatt öröm járja át szívemet, mert két évtized múltán újra itt lehetek. Látogatóban a grófnál!

A sziget történelme már első hallásra szívembe lopja magát, hiszen egy ősi magyar család művelt és nemcsak címében nemes tagja, Eszterházy Miklós herceg birtokában is volt néhány évig a piciny földterület a XIX. században. Vajon milyen lenne ma, ha még mindig magyar birtok lenne, egy kicsiny kis exklávéja Magyarországnak? No, de így az Európai Unióban nincs jelentősége, a lényeg, hogy Eszterházy herceg alapozta meg a sziget növényi kultúráját azzal, hogy egzotikus fákat és virágokat ültetett el.

Itt is él azonban egy másik izgalmas legenda, miszerint a keresztes lovagok – akik hazatérésük során a szigeten pihentek meg – hozták magukkal keletről Európában nem honos növények magvait és vetették el a szigeten.

Így vagy úgy, de a sziget pompázik Flóra istennő adományaiban.

Eszterházy herceg után nincs jó sorsa a kis földdarabnak, amíg a későbbi badeni nagyherceg 1853-ban meg nem szerzi és nyári rezidenciának kezdi használni. Igazi tulajdonosa, aki meglátja a szigeten a szikrát, az gróf Lennart Bernadotte, a badeni nagyherceg dédunokája. A gróf – eredetileg svéd trónörökös, de házassága miatt lemond a trónról – gyermekkorának nyarait tölti Mainaun, és a második világháború után elkezd építeni a virágszigetet. Jelenleg a grófi család alapítványának tulajdonában van a terület és a család üzemelteti a szigetet. Akik sokat járnak ide, mondják, hogy időnként lehet látni a grófnőt (az alapító egyik lányát), amint éppen egy kertésszel beszélget a pálmaházban vagy a rózsakertben. Egyszóval aktív részesei a kert megteremtésének. Vajon megfelelő ez a fogalom egy majdnem fél négyzetkilométernyi zöld területre, hogy kert?

Nem, talán inkább arborétum! A hídon áttérve a térképet tanulmányozva jutok arra a következtetésre, hogy ez a hely még egy arborétumnál is több. Még az évente ide látogató milliónyi turista ellenére is minden olyan nyugodt. Elvonulhatunk a fák hűvösébe, a tó partjára, letelepedhetünk a fűbe s magunkba szívhatjuk a virágok illatát, de jöhetünk koncertre vagy kiállításra, esküvőre vagy csak úgy egy svéd ebédre.

Hasznos információ

Mainau szigete egész évben nyitva áll napkeltétől napnyugtáig a látogatók előtt. Tavasszal a tulipánok, nyáron a rózsák, az ősz közeledtével a dáliaak, az arborétum fái pedig egész évben jelentik a látványos attrakciókat a szigeten.

Nyitvatartás: a pálmaház egész évben 9 és 21 óra, a lepkeház október végétől március végéig 9 és 17 óra, áprilistól októberig 9 és 19 óra, a kastély pedig egész évben 10 és 17 óra között tart nyitva.

Cím: 78465 Mainau

Belépőjegy: főszezonban felnőtteknek 19,90 EUR, gyermekeknek 12 éves kor alatt ingyenes, 12 év feletti gyermekeknek és diákoknak 11,50 EUR. Családi belépő is váltható. Az árak a nyári szezonra érvényesek, március végétől október végéig.

Weboldal: www.mainau.de

Mielőtt a túránkat elkezdjük, megtapogattjuk az óriásvirágot, amelyről csak közeli derül ki, hogy milliónyi kisebb organizmus alkotja. Ő az ajtónállóként foglalkoztatott virág.

Szíves invitálására a part felé vesszük az irányt, s csak a gyermekek visongása lendít ki sétánkból. Aprócska kalandpark fogad ötletes játékokkal, tutajozó gyerekekkel és pihenő szülőkkkel.

Tipp szülőknél

A kalandpark jelentős részben vízi attrakciókkal szórakoztatja a gyermekeket, amelyek során elkerülhetetlen a ruhák és cipők vízessé és sárosá válása. Érdemes felkészülni a váltóruhára és -cipőre.

Gyermeki örömhangok között mintha egy vonat zakatolna, s valóban, a fák között már látom is a méretes terepasztalt, amelyen egy egész évszázad vasúti modelljei sorakoznak, a gőzöstől a mai intercityig.

A fűszerkert felé kis kacsák és egy páva mutatják az utat, természetesen ők is a kertészek alkotásai. Modern teraszkertben pihenünk szusszanásnyit, magunkba szívjuk az illatokon túl az ötleteket és csodáljuk a kerámiákat.

Kaktuszok háza mögött pillantom meg a lepkének álcázott épületet. Teste beszippant bennünket és már trópusi klímában is találjuk magunkat. Lepkék százai röpdösnek, a szivárvány valamennyi színét villantják fel. Megpihennek vállunkon, a növényeken és a kihelyezett finomságokon. Ez egy pirinyó esőerdő, magas páratartalommal, rengeteg virággal. Ideális hely a hernyók és lepkék számára.

A világ minden tájáról több mint 40-féle lepke él a mesterséges trópuson, Mainaun. Bármennyire is röpködünk a színekkel, vadásszuk a lepkék és a teknősök figyelmét, a szokatlan klíma az ajtó felé terel bennünket.

A tavaszi sugarak jól esően hűvösek a lepkéház után.

Lépteink a még alvó szőlőtőkék mellett visznek el, amelyekre egy mesebeli torony vigyáz.

Éppen olyan, mint amelybe a mesék hercegnőit zárják, és királyfi legyen a talpán, aki onnan kiszabadítja kedvesét. S ez a mese akár igaz is lehetne,

mert a Svédtorony már igencsak régóta áll a szigeten. A XVI. században épült, majd a harmincéves háborúban már őrtoronyként funkcionált. Egy ideig a hadászati céllal érkezőket figyelte, ma pedig – a XIX. században kapott faberakású felső résszel és tetővel – a tulipánokkal beszélget. Tulipánok, ezer, tízezer, millió, hosszan a szőlődomb feljáratától a Svédtoronyig. Tengerként hömpölyögnek a plátánsor két oldalán, ennél szebb tavaszköszöntőt el sem tudok képzelni.

A tulipántenger körbeveszi a szökőkút terét, összeborul az árvácskákkal és végül a cédrusok és fenyők árnyékában eltűnik. Innen, s a közeli mediterrán teraszról nyílik a legszebb kilátás a tóra. Tekintetem a kékséget pásztázza, amikor egészen véletlenül letekintek az egyik párkányról, s megtalálom az emlékeimben már igen előkelő helyet elfoglaló olasz stílusú viráglépcsőt, vagyis vízlépcsőt, azaz a kettő az egyben variációt. Kaszkád, amelyen virágok ölelte vízfolyam lépdel lefelé, hogy végül a tóban kössön ki. Nárciszok, tulipánok és tuják állnak sorfalat, miközben a sárga mozaikokat a delelő nap aranyfényben csillogtatja. A növények beazonosításához minimum botanikusnak kellene lenni, a látvány azonban beindítja a csodajelzőt mindenkiben.

Csak átmenetileg távolodunk el a vízlépcsőtől és fordulunk a kastély felé. Oldalához közelítünk, és kicsit szomorú vagyok, hogy a könyvekben látott sokszínű rózsakertben most nem virágoznak a rózsák. Tulipánok vagy rózsák? Választani kell, színek tánca a plátánok mellett

áprilisban vagy illatorgia a rózsakertben nyáron. Megkapjuk a kárpótlást, amikor belépünk a barokk templom mögé illesztett üvegházba. Az óriáspálmák között függőhídon több száz orchidea csüng, és ezernyi virággal bűvöli el a betérőt. Orchideák, ezek a számomra legerotikusabb virágok. Egyes fajtái a nőt, míg mások a férfit formázzák meg. A legelterjedtebbre elég csak ránézni és közepe olyan, mint ahogyan a női medencecsontok körülölelik a méhet, s a szeméremajak mindezt védelmezi. A másik már inkább a férfi nemi szervet mintázza, ahogyan a has alól előáll a herék között. A harmadik pedig a befogadást tükrözi a legnagyobb festők által is megirigyelhető módon. Ezt láttam én amellett, hogy azt mondják, az orchidea a kifinomultságot is jelképezi. Műveltség és tudás nagyrabecsülésének jelképe, leginkább itt az üvegházban, annak a sok évtizedes munkának, amellyel az alapító gróf létrehozta a kertet, az arborétumot. Ennél szebb emléket nem is állíthatnának a sziget pár éve eltávozott urának. Az orchideákról a szemem felkúszik a több mint 15 méteres kanári datolyapálmára, majd visszatérek a citrom- és narancsfák bűvöletébe. A levegő a tavaszi napsütésnek köszönhetően kissé nyomott az óriási üvegtáblák alatt, ezért a kijárat felé vesszük az irányt, ahol papagájok búcsúznak tőlünk.

A sétány mellett haladunk, s végre elénk tárul a kastély, a teljesen szimmetrikus barokk alkotás.

Falainak színe olyan lágy, mintha vaníliakrémből készültek volna. Spalettái mediterrán hangulatot adnak az épületnek. A belsőt csak kis részben nézhetjük meg – a Bernadotte család ma is benne lakik –, ezért csak elképzelni tudom a festett mennyezeteket, a hatalmas összenyitható termeket és a bálákat, amelyet a család itt rendezhet. A kastélyhoz szorosan odasimuló templom mérete tekintetében nem mondható nagynak, de mint barokk alkotás igencsak impozáns.

Kuriózum

A kastélyban rendszeresen láthat a közönség kiállításokat, vásárolhat emlékeket a szigetről a shopban és megismerkedhet az alapító Lennarth Bernadotte gróf legkisebb lányának műveivel. Diana Bernadotte kalapokat készít és árul a barokk épületben kialakított kis üzletben.

A kastéllyal szemben egy szélesebb toronyépület hívja fel magára a figyelmet. A középkori fegyvertorony szintén kapott a XIX. században – a Svédtoronyhoz hasonlóan – egy csinos kis tetőt. Földszintjén rögtön küldhetek virágot szeretteimnek a virágszigetről, még ha csak képeslapon is, az emeleten pedig a Bernadotte család egyik híres barátja, Anneliese Rothenberger operaénekes hagyatékából láthatunk kiállítást. Érzem, hogy a család szinte mindenét ennek a szigetnek, s csodálóinak, a turistáknak rendeli alá. A kastélyból alig tartanak fent maguknak helyet, a barokk templomban rendszeresen vannak esküvők, koncertek, s a sziget egész évben, mindennap nyitva áll napkeltétől napnyugtáig.

A hosszú sétában egészen megéheztem, ezért ráveszem férjemet, aki már amúgy is fotózásmérgezésben szenved, hogy ülünk le egy hús fa alá az egyik étterem teraszán és ebédeljünk meg. A svéd éttermet választjuk, amely a régi vendégházban kapott helyet. Ez a sziget legrégebbi étterme, s a svéd hagyományok mellett követi a német, a badeni és a nemzetközi konyha irányvonalait is.

Hasznos információ – Étkezési lehetőségek a szigeten (a teljesség igénye nélkül)

Tóparti sörkert (Rothaus Seeterasse): a híd felőli bejáratnál található sörkert, ahol frissítőket, egyszerűbb ételeket barátságos áron fogyaszthat a látogató.

Nefelejcs kávézó (Café Vergissmeinnicht): a lepkeház előtt. A kávék és a sajt-torták mellett hidegtálakat – kolbászos, sajtos, savanyúságos – is felszolgálnak.

Pálmaház és Kastély kávézó (Palmenhaus – Schlosscafé): két hely – egy kínálat. Pálmák alatt vagy barokk környezetben választhatunk a 40-féle kávékülönlégségből, ihatunk teát és megkóstolhatjuk a kastély forró csokoládéit.

Svéd étterem (Schwedenschenke): nagy teraszon vagy svéd belső enteriőrben kaphatunk a svéd vagy helyi régió kulináris világából ízelítőt.

Szabadtéri grill (Würstlegrill): laza, napernyős gyorsétterem, amely kiváló minőségben kínál grillezett ételeket nem messze a kastélytól.

Comturey pince és étterem (Comturey Keller und Restaurant): a kikötőben a természetes, szezonális, helyi, autentikus filozófiájú étterem magasabb szintet és árkatégoriát képvisel.

Jóllakottan már lassabban megy a séta, de azért vetünk egy pillantást a bambuszligetre s az arborétum fáira.

Visszatérünk a viráglépcsőhöz és nem messze tőle egy sétányon andalgunk a part felé, ahol már készülődnek a rododendronok a virágzásra, májusban ez egy színes virágsétánnyá válik majd. Innen pár méter a kikötő, ahonnan rendszeresen indulnak hajók a tópart városaiba, s ahol egy másik étterem is várja a látogatókat.

A part menti gyepon vonzó egy mezítlábas korzózásra, de előtte felfedezem a Bodeni-tó virágokból kirakott térképét, s a híres német tengerparti kosarakat,

amelyekben megpihenünk és figyeljük, ahogyan vitorlások és vadkacsák borzolják fel a tó vizét.

Illendően átadjuk a helyünket az újonnan érkezőknek a parton, és a sétány felől is megszemléljük a virágkaszkádot, amely mellett további virágeső mozog a lankán a part felé. Élmény ez szemnek és léleknek egyaránt. Eszembe jutnak Ficino, a firenzei platonikus filozófus szavai, amelyről esztétika-előadásokon órákat gondolkodtunk: a szépség olyan erő, amely elragadja és megszólítja a lelket vagy érzékeket. Mainau részenként és egészben megerősíti a tételt.

Kielégítem lábaim zöld gyepes vágyait és felfedezek egy újabb bambuszligetet, amelyen túl kis farmra bukkanok. Kecskék, pónik, alpakák, nyulak, tehenek és borjaik örvendeztetik meg a gyerekeket. Lassan visszaérünk a fogadó virághoz, s a hídról még visszapillantunk a szigetre, vágyakozva egy másik évszak újabb sétájára Mainaun.

FESTETT „KŐ” A RAJNA PARTJÁN – STEIN AM RHEIN

A Rajnával együtt hagyjuk el a Bodeni-tavat Stein am Rhein település mellett, de a búcsú egy igazi ékkő, amely a tavat körülölelő sokszínű koronát ékesíti. A 13-as útról letérve, átkelünk a városi hídon, majd délkeletről megkerülve a város magját egy Burg Hohenklingen (Hohenklingen-vár) tábla a szőlőtőkék felé irányít.

S miért is ne a várat vegyük szemügyre először, hiszen a magaslatról, amelyen nyújtózik, átfogó képet kaphatunk a városról és környékéről. Az út emelkedik és kanyarog a sűrű erdő-

ségben, amely időnként egy pillantást enged a domboldalon a Rajna felé futó szőlőtőkékre. A vár melletti parkolóban kissé ketrebben érzem magam, a fák nyomják testemet a falakhoz, csak nőnek, de nem érik el az építmény legmagasabb pontját. A bezártság szorongató érzése a várkapun belépve sem hagy el, lépcsők, zárt tornácok, s még zártabb átjárók vezetnek feljebb és feljebb. A fény, mint a szabadság első hírnöke már betör egy-egy kiszélesedő bástyába, míg végül a tornácra hív. S ott feltárulkozik a város és környezete.

A szorosan egymásba kapaszkodó, öregesen görnyedező házak, a szűk utcák, a városi tornyok innen a magasból igazi középkori település hangulatát idézik, amelynek egyetlen kimagasodó épülete a templom.

A Rajna úgy kanyarog a város mellett, mint egy óriáskígyó. S hoppá, már el is kapott egy ártatlan kis állatot, ruganyos teste kidomborodik az állatka lenyelése közben. A folyó is így szélesedik ki a város mellett, amely lehetőséget ad aprócska szigetek életre keltéséhez. A túlparton is templomok köszöngetnek a nem éppen mai fagerendás épületek között. Úgy érzem, ez a település egész napra ad nekünk élményt.

A kitekintés után kezdem el felfedezni az építményt. Ujjaimat végighúzom a Hohenklingen-vár kőfalán és hamar a múlt bizsergető érzése járja át lelkemet. Walther von Klingen szavainak rezgése és csapásainak nyoma, az egykor itt élt Zähinger és Hohenklingen családok szelleme, a falakba ivódott illatok, s a mindezekről megváltozott levegő vesz körül. A vár úgy trónol Stein am Rhein település felett, hogy vigyázó szemei folyamatosan a betolakodót kémlelhessék. A középkorban lakóvárként szolgáló építmény sokszor váltott gazdát, átépült, kibővült és tanúja volt lovagok, hercegek, bárók, ispánok lakomáinak, ihletet adott Walther von Klingen lovagi költőnek, s számos háborúban, a harmincévestől a második világháborúig fontos stratégiai szerepet játszott.

Kuriózum

A vár ad helyet a Burg Hohenklingen étteremnek, ahol a lovagi teremben, egy fagerendás szobában vagy a tornácon is étkezhetsz a vendég. A kápolnájában rendszeresen adnak össze párokat, a nyugati szárny rusztikus tetőtérében pedig koncerteket, előadásokat rendeznek. Az étterem étlapján helyi alapanyagokból találunk svájci és francia ételeket, a rajnai halaktól a környék szarvasmarháin át a közeli zöldségeskertek finomságaiig. A borlapon Stein am Rhein vidékének boraié a főszerep.

Cím: 8260 Stein am Rhein, Hohenklingenstrasse 1., Svájc

Weboldal: www.burghohenklingen.com

Az étterem árkategóriája: €€€

Az őszi erdőn keresztül vezet le az út a városba, szőlőtőkék állnak mértani pontosságú sorokban, elkápráztató látvány közelükbe érve, látni a tömött fürtök nyugodt várakozását a szüretre. A város alsó kapuja, az ún.

„Undertor” ma is megállítja a látogatót, nemcsak tekintélyes alkotóköveivel, hanem mert az autó itt már nem mehet tovább.

A torony kívül erődítményként magasodik, míg a város felől már lakóházként s óratoronyként olvad be környezetébe fagerendáival. S ezzel a lépéssel rögtön évszázadokat megyünk vissza az időben.

Stein am Rhein sétálóutcájának valamennyi épülete középkori, festett falaikkal pedig egy mesekönyv illusztrációit idézik. Fagerendás

homlokzatok, kiugró erkélyek, virággal díszített városi kutak között sétálva veszem észre, hogy az ajtók vagy ablakok felett különböző feliratok üzennek a sétálónak: Zur Tanne – A fenyőhöz, Zum Lamm – A bárányhoz, Zum Frieden – A békéhez, Zur Geduld – A türelemhez, Zum Biber – A hódhoz, Zum Pelikan – A pelikánhoz és sorolhatnám.

Jelentésüket értem, jelentőségüket pedig a Napóleon előtti időkre tudom visszavezetni, amikor még nem volt hivatalos házszám. Így az az

érzésem, hogy a felirat és a ház lakójának élete valahol, talán egy másik korban szorosan összeforrt.

Kik éltek, s kik élnek ezekben a házakban? Az első kérdésemre a legjobb választ a Lindwurm Múzeumban találjuk, rögtön az utca első felében.

Szó szerint a pincétől a padlásig, az udvartól a szalonig bejárjuk, s időnként az az érzés fog el, hogy a ház lakói, a XIX. századi polgárok még mindig itt laknak.

A szalon asztalán ott hever a félig kész kézimunka, a zongorán az utoljára játszott mű kottája, az ágyat éppen most vetették be, a padláson a ruha ki van terítve, a téli tüzelő felhalmozva, s az udvaron a tyúkok kapingálnak. Egyszerre ismerjük meg a jómódú polgárok, a gazdaságot vivő uraságok s szolgálk életét, de megérinthetjük Hermann Knecht festő szerzeményeit is. S ami a környék egyik kiemelkedő múzeumává teszi, az, hogy amit más múzeumban nem szabad, azt itt bizony kötelező. Azaz megérinthetőek a tárgyak, a gyermekek játszhatnak a korabeli játékokkal, kipróbálhatják a szalmazsákokat, anyukák szemügyre vehetik az egykori vasalógépet, s az apukák eközben a szalonban eljátszhatnak egy dalt a zongorán.

Hasznos információ

Lindwurm Múzeum

Cím: 8260 Stein am Rhein, Understadt 18., Svájc

Nyitvatartás: március 1-jétől október 31-ig 10 és 17 óra között.

Weboldal: www.museum-lindwurm.ch

Belépő: felnőtteknek 5 CHF, diákoknak 3 CHF, családi jegy is váltható.

A múzeumi csoda után látjuk, hogy a házakon a feliratok mellett az egész homlokzat egy műalkotás, jelenetek a történelemből, mondákból és a fantázia világából freskókban testet öltve.

Az épületek idősebbek, mint festményeik, legtöbbjük a XV–XVI. században épült, míg a freskók nagyobb része a XIX–XX. század terméke. Kivétel ez alól a „Zum Weissen Adler” – A fehér sashoz címzett – épület a Városháza terén. A falfestmény, amelynek témája Boccaccio Dekameronjából dolgoz fel jeleneteket, a legrégebbi homlokzati freskó Svájcban az 1500-as évekből.

Az 1539–1542 között épült kereskedőház sarkányos vízköpőivel, amely ma a Városháza (Rathaus), zárja le az utcát és teret, homlokzatán három történelmi képpel.

Tipp

Érdeemes betérni a Café Späthbe, amelynek teraszáról nyáron élvezhetjük a középkori utca hangulatát egy csodás sütemény és kávé kíséretében, míg télen a XVII. századi épület hívogat egy jó svájci forró csokira.

Cím: 8260 Stein am Rhein, Rathausplatz 21., Svájc

A kávézó árkategóriája: €€

A varázslatos épületek között az az érzésem, hogy az üzletek, amelyeknek alsó szintjeiken helyet adnak, már évszázadok óta működnek. A Városháza balján felbukkanó sajtoltban a hölgy, mintha egy 600 éves múltra tekintő család legifjabb tagja lenne, szülőkről gyermekekre szálló évszázados tapasztalatokkal kóstoltatja a sajtot – ismeretlenül is

eltalálva az ízlésünket. A tészták boltjában aztán az az érzés fog el egy pillanatra, hogy Rómában vagyok, de meggyőznek a legszínesebb és legváltozatosabb alakú tésztafélék (még tehén alakú is volt), hogy ezt sem most kezdték itt készíteni.

Csak csodálni tudom, hogy e XV–XVI. századi épületek hogyan maradhattak ilyen épek, pedig Stein am Rhein történelme igen mozgalmas volt. Éltek itt a rómaiak, majd jöttek az alemannok. A középkor végére meghozta a felvirágzást a kis halászfalunak. II.

Henrik német-római császár 1007 környékén Hohentwielből ide helyezte a Szent György bencés rendi kolostort, amely megkapta a vásártartás és pénzverés jogát.

A bencés rend a reformáció idején megszűnt, de a kolostor még ma is áll. Számomra ez az építmény a legromantikusabb épület a városban. Közvetlen kijáráttal a folyóhoz, sőt lépcsővel a Rajnába.

Az udvaron szinte hallom a szerzetesek szandáljának kövekhez súrlódását. Látom, ahogyan a napi étkezésért felelős éppen a Rajnában nemrég kifogott halat pucolja, s hallom, ahogyan az épületből imák szűrődnek ki. A lépcsőn szőlő fut, a falakat bokrok védelmezik. Színes mozaiktetős erkély ugrik elő a fény számára igen, de az emberi szem számára nem áthatolható ablaküvegek között. Itt még az oly szabályozott élet ellenére is jó lehetett szerzetesnek lenni, gondolom ezt, amíg be nem lépünk az épü-

letbe, a kolostori múzeumba. Kevés fény, hideg falak, kőburkolat, alacsony helyiségek. A színes polgári élet után itt az egyetlen színt a termek cserépkályhái jelentik, de csak eleinte.

A belső udvar, a gótikus kerengővel, rózsáival s a bekukucsáló templomtoronnyal nyugodt, elzárt világot jelképez, ahová csak kevesek nyerhetek bebocsájtást. A kolostorban fellelhetőek emlékek az eredeti, román kori, XI. századi épületből, a gótikus ráépítésekéből, de jelenlegi építészeti vonalait leginkább két apátnak köszönheti, Jodokus Krumnak (1460–1490) és David von Winkelsheimnek (1499–1525). Munkájuknak olyan eredményei lettek, mint a valamennyi részletében elbűvölő díszterem, színes mozaik padlójával, az antik történelmet és egyházi témákat felsorakoztató, a XVI. század elejéről származó falfestményeivel, s az ablakon behallatszódó Rajna hullámozását idéző faburkolatú mennyezetével. Az apátok lakóhelyiségei barátságosabbak, mint a közösségi termek. A fény, amelyben a Rajna kékje a nap sugaraival, s a növényzet zöldjével keveredik, behatol a helyiségekbe, s meggyőz arról, hogy a bencések bizonyára nagyon sajnálták, amikor a reformáció idején el kellett hagyniuk kolostorukat.

Hasznos információ

Szent György Kolostor Múzeum

Cím: 8260 Stein am Rhein, Fischmarkt 3., Svájc

Nyitvatartás: április 1-jétől október 31-ig 10 és 17 óra között, hétfő szünnap.

Weboldal: www.bundesmuseen.ch/klostermuseum

Belépőjegy: felnőtteknek 5 CHF, gyermekeknek, diákoknak 3 CHF, családi jegy is váltható.

A kolostor mellé épített, XII. századi román templomba belépve modernnek érzem a belső teret, talán az evangélikus egyszerűség, a jelenkori fapadok, s a múlt századi felújításnak köszönhetően. Azonban a kórus és a Miasszonyunk kápolna falfestményei már ismét visszaröpítenek a középkorba. Szívembe zárom Stein am Rhein városi templomát, nemcsak

a falakból áradó nyugalom, a kolostor alapítását ábrázoló falfestmények, hanem a havonta megrendezendő templomi koncertek miatt is.

A templomból kijövet betévedtünk egy kis üzletbe, ahol saját készítésű, különleges kerámiákat árul egy hölgy. Kerámia kicsit másképp, jelek egy erdőből, lehetne mondani. Gombák és gombavárak, manók és manóházak, s számos egyedi apróság. Nem értem a sok gombát, ezért megkérdezem a hölgyet, aki elmondja, itt az a hagyomány, hogy aki talál egy légyölő galócát, az szerencsés lesz – feltéve, ha meg nem eszi. Gombakultusz van. De nem övék kizárólag a figyelem. Svájcban, így Stein am Rheinban is mindenhol városi kutak csobognak, és büszkén hirdetik, hogy a „mi vizünk egy tiszta, mélyről jövő forrásból ered”.

A Rajna partján hallgatva a folyó és a kút hangjait, megpillantunk egy templomtornyot, s rögtön arra gondolunk, átkelünk a Rajnán, no persze a hídon. Mielőtt azonban e túrára indulnánk, hallgatunk gyomrunk hangjaira is, s betérünk egy röstispecialitásra a Klosterstübli étterembe, amely a városházára merőleges utcán, közel a Rajnához bújik meg.

Jóllakottan, felkészülve az újabb csodákra Stein am Rheinban, átsétalunk a hídon, rácsodálkozunk a Rajna kristálytisza vizére, s végignézzük, amint egy sétahajó kiköt, majd folytatja útját Schaffhausenig.

A túlparton felfedezzük a 290-es évekből itt maradt római Castellum (erődítmény), a Tasgaetium maradványait, amelyen belül ott áll a környék legöregebb temploma, a Szent János-templom. Aprócska, vert falú épület, amelynek kórusa gótikus falfestményei a konstanzi zsinatot követő évekből származnak. A templom balján lehetőségünk nyílik kitekinteni a Rajnára, a kolostorra és a városra, s a parányi szigetekre, amelyek a vár óta nem hagytak nyugodni. Csak éppen innen válik láthatóvá, hogy az egyik sziget épületeket rejt, s gyorsan el is indulunk felé.

A Werd sziget történelme is a római korban kezdődik, de talán legszomorúbb pontja az volt, amikor ide száműzték Otmart, a Sankt Gallen-i kolostor alapítóját, akinek éhhalál volt büntetése. Ma ferencesek élnek a kis kápolna melletti épületben, s udvarukon egy labirintus mellett az hirdetik, hogy mindenkinek saját magának kell megtalálnia az Istenhez vezető utat.

A kis szigetről ismét megcsodálhatjuk a várat, a várost, a kolostort s a Rajna sodrását egy padon üldögélve. Csend van, nyugalom, tökéletes hely pár perces önmagunkba tekintéshez.

Hasznos információ

A Castellumban, illetve a Szent János-templom előtt ingyenes parkolási lehetőség van, ahogyan a Werd sziget fahídja előtt is.

Még a sajtóban teszek szert egy szórólapra, amely Stein am Rhein legnagyobb pincészetét hirdeti, a Florint. Felkelti az érdeklődésünket a pincészet, s visszasétálunk a városi hídon, át a kis középkori utcákon, egészen az Obertorig, azaz a Felső városkapuig, amelyen keresztül egykor a lakosok a szántóföldekre, a mezőkre és a szőlőbe jártak. Innen már csak pár lépés a térkép szerint balra, a vár felé a Florin pincészet. A szórólap szerint fiatal borász házaspár tulajdonában van a pincészet, s a szőlőbirtok a vártól fut a Rajna felé, a napfényes domboldalon. Reménykedünk, hogy találkozhatunk a borászokkal, s egyenesen az ő ajánlásukkal vihetünk haza pár csöppnyi Stein am Rhein-i napfényt borbán eltárolva. S még ennél is csodásabb dolog történt, elcsíptünk egy borkóstolást, amelyet minden hónap közepén tartanak, s bekönyörögtük magunkat. A pincészet négyféle borát helyi sajtokkal vagy csokoládékkal együtt kóstoltatják, s mindenki hazavihet három palack Florin nedűt.

Kuriózum

A Florin pincészet kóstolóira előzetesen jelentkezni kell, de aki kicsit szeretné megismerni a környék borait, sajtjait vagy csokoládéit, annak ez egy igazi kuriózum. A borász házaspár beszél angolul, németül, franciául, spanyolul és olaszul, ezzel is kedvezve a turistáknak.

Cím: Weingut Florin 8260 Stein am Rhein, Fronhof 26., Svájc
Tel.: 0041 797849746

Weboldal: www.weingutflorin.ch

A borkóstolás után elsétálunk az Undertor felé, ahol a Rajna még partjára csábít, ahol vendéglők, kávézók sorakoznak, sirályok röpködnek be finomságokért, a házak kiugró zárt erkélyeinek függönyeit a belopakodó szél lengeti, s turisták csodálkoznak rá a Rajna tisztaságára. Szemem a túlpártot fürkészi, szemügyre veszem a szabadstrandot, a festőien zöld partszakaszt, a fából épített épületeket s a Wagenhausen nemesúr által alapított kolostor román kori karakterű plébániatemplomát. A templom Mária harangja, amely a legrégebbi működő harang Svájcban, s a svájci államszövetség születési évéből, 1291-ből származik, búcsúzik tőlünk, amikor a Rajna mellett elhagyjuk Stein am Rheint. A kis települést, amelynek középkori hangulatát magunkkal visszük boraiban, sajtjaiban, csokoládéiban, élményeinkben és fotóinkon.

Tipp

Stein am Rheinban több hotel, vendégház (gasthaus), apartman (Ferienwohnung) található. A város turisztikai weboldala részletes tájékoztatást ad a lehetőségekről. A legszebb kilátással a Rajnára a Hotel Chlosterhof, a Hotel Rheingerbe és a Hotel Schiff rendelkezik, míg a Hotel Adler a város egyik legrégebbi épületében található.

Weboldal: www.tourismus.steinamrhein.ch

Tartalomjegyzék

Bevezetés – Élünk és nyaralunk.....	4
A Bodeni-tó és világa	6
Egy lépésre a tótól	
Dolce vita a Bodeni-tó partján –	
Überlingen am Bodensee és környéke	13
Überlingen kőkorszaki szomszédja – Pfahlbauten, a cölöpfalu	25
Teraszon borozgató lovagok között – Meersburgban.....	30
Az ipar a fellegekben jár –	
Friedrichshafen, a repülés városa és környéke	42
Újabb gépre szállunk Friedrichshafenben	53
Hársfák alatt oroszlán figyel – Lindau és környéke.....	62
Találkozások – Bregenz, Dornbirn és a környék	75
Természet és múzeumok – Dornbirn.....	86
Tóparti gyöngyszemek Svájcban –	
Arbon, Romanshorn, Rorschach és a környék.....	99
A szerencsés fa városa – Arbon	100
Két kikötő, egy túra – Romanshorn és Rorschach	109
A festő, az ostyasütő és a belle dame –	
sorsok az Untersee déli partján Steckborntól Kreuzlingenig	120
Határ mellett határok nélkül – Konstanz és környéke	142
A régió szíve	143
A „csatolt” részek	155
Múzeumi kikötő.....	162
Virágtenger a tavon – Mainau szigete.....	170
Zöltség a kékségben – Reichenau.....	179
A Höri őrzője – Radolfzell és környéke.....	191
Távol a világ zajától – Höri.....	200
Visszatérés a nyugalomba – Höri 2. rész	208
Festett „kő” a Rajna partján – Stein am Rhein	215
Két lépésre a tótól	
Internátus a kastélyban – Salem.....	227

Tornyok és kapuk suttogják a múltat – Ravensburg	235
Sajtok és könyvek – Appenzell és Sankt Gallen.....	244
Az erkélyek városa, ahol a Rajna az úr – Schaffhausen.....	254
Túra a múltba – a Hegau.....	266
Egy nagyobb ugrásra a tótól	
A Fekete-erdő kincsei	279
A völgy – Duna-völgye és Sigmaringen.....	291
Csúcsra járva – a Chäserrugg és a Säntis.....	299
Ósi székhely pihen a sváb kúpon – Hohenzollern-kastély	309
17 praktikus és kevésbé praktikus információ	319
A könyvben használt árkategóriák magyarázata	328

